

Důchody srozumitelně

Jak fungují, kolik stojí a co od nich čekat

Citujte: NIČ, Miloslav. *Důchody srozumitelně*. 1. vyd. Slaný:
Miloslav Nič, 2026. ISBN 978-80-909954-3-7.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.21073410>

Naskenuj
a stáhni knihu

Celá kniha zdarma (PDF · ePub · HTML):

<https://vydavatelstvi.mila.guide/duchodove-zabezpeceni/> · Licence CC BY
4.0

OSVČ a důchody

OSVČ platí odvody jinak než zaměstnanec – mnohdy jen zákonné minimum. V důchodu se to ale projeví: i po 40 letech podnikání dostanou často jen lehce nad minimální důchod. Jak funguje hlavní vs. vedlejší činnost a co s tím mohou OSVČ dělat.

Miloslav Nič · Stav: 29. června 2026 · obcansky-kompas.mila.guide/duchodove-zabezpeceni/osvc

Stručně

V Česku podniká jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), přibližně milion lidí. Patří mezi ně živnostníci, příslušníci svobodných povolání, malí zemědělci nebo umělci. Na rozdíl od zaměstnanců si sociální pojištění platí sami a z jinak počítaného základu. V důchodu se to projeví: kdo si celý život platí jen zákonné minimum, dostane často důchod jen lehce nad minimální hranicí – přestože během aktivní kariéry vydělával podstatně víc.¹

Hlavní činnost znamená, že podnikání je hlavním zdrojem příjmů. Do 30. 6. 2026 činí minimální měsíční záloha na sociální zabezpečení 5 720 Kč. Sazba je 29,2 % z vyměřovacího základu. Z toho

28 % připadá na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Toto minimum odpovídá minimálnímu vyměřovacímu základu ve výši 40 % průměrné mzdy.

Sněmovna 25. 3. 2026 schválila novelu vedenou jako sněmovní tisk 11. Senát ji 6. 5. 2026 zamítl, Sněmovna ale senátní veto přehlasovala a novela byla vyhlášena jako zákon č. 90/ 2026 Sb. Od 1. 7. 2026 tento zákon vrací minimum zpět na 35 % průměrné mzdy. Minimální vyměřovací základ tak klesá na 17 139 Kč a minimální záloha na 5 005 Kč. Přeplatek za leden až červen 2026 se OSVČ vrátí, nebo se započítá do pojistného za rok 2026. ⁴⁶

Vedlejší činnost se týká OSVČ, která má zároveň zaměstnání, je v důchodu, na rodičovské a podobně. Sociální pojištění nemusí platit vůbec, pokud její zisk nepřekročí takzvanou rozhodnou částku. V roce 2026 jde přesně o 117 521 Kč ročně, čili o 2,4násobek měsíční průměrné mzdy. Po překročení této hranice vzniká povinná účast na pojištění, vedlejší činnost má ale vlastní nižší minimum než činnost hlavní.

Důchod OSVČ s minimem: dnes odcházející OSVČ s dlouhodobě placeným minimem (do 2023 jen 25 % průměrné mzdy) pobírají po 40 letech podnikání orientačně **9 800–11 000 Kč měsíčně** – těsně nad minimálním starobním důchodem 9 800 Kč platným od 1. 1. 2026. Pro budoucí generace OSVČ záleží minimum na politickém vývoji: konsolidační balíček ho zvyšoval ke 40 % průměrné mzdy, zákon č. 90/ 2026 Sb. ho ale od 1. 7. 2026 vrací na 35 %. Při placení tohoto minima by důchod podle redukčních hranic roku 2026 skončil jen mírně nad minimálním důchodem a výrazně pod úrovní odpovídající reálným výdělkům. Přesná částka záleží na délce pojištění, evidovaných vyměřovacích základech a roku přiznání. ⁵

Řešení má několik podob. Běžná OSVČ si může zvolit vyšší vyměřovací základ podle zákona č. 589/ 1992 Sb. o pojistném. U období, kdy nebyla pojištěna, může navíc využít dobrovolnou účast podle § 6 zákona č. 155/ 1995 Sb. Samostatnou možností je doplňkové penzijní spoření ve III. pilíři nebo dlouhodobý investiční produkt.

Upozornění

Běžný omyl zní: „Když platím zdravotní pojištění, jsem automaticky v důchodovém pojištění.“ Není to pravda. Zdravotní a důchodové pojištění jsou dvě různé věci. OSVČ, která má dlouhá období bez důchodového pojištění – například při vedlejší činnosti pod rozhodnou částkou – nemá za tyto roky zápočet. V důchodu to potom pocítí.

Podrobně

OSVČ platí odvody jinak než zaměstnanci – často jen v zákonném minimu. V důchodu se to ale projeví: i po 40 letech podnikání dostávají často jen částku lehce nad minimálním důchodem. Důležité je proto rozumět rozdílu mezi hlavní a vedlejší činností a vědět, co mohou OSVČ pro svůj budoucí důchod udělat.

OSVČ: jiný odvodový režim, jiný důchod

V Česku podniká jako osoba samostatně výdělečně činná, přibližně milion lidí. Patří mezi ně živnostníci, příslušníci svobodných povolání, malí zemědělci, umělci a další. Na rozdíl od zaměstnanců si sociální pojištění platí sami a z jinak počítaného základu.¹²

Hlavní a vedlejší činnost

Hlavní činnost se týká OSVČ, pro kterou je podnikání hlavním zdrojem příjmů. Taková OSVČ musí platit pojistné na sociální zabezpečení z vyměřovacího základu. Tento základ musel odpovídat nejméně 40 % průměrné mzdy. K lednu 2026 to znamenalo minimální vyměřovací základ 19 587 Kč měsíčně a tomu odpovídající minimální měsíční zálohu 5 720 Kč.

Sazba pojistného činí 29,2 %. Z toho 28 % připadá na důchodové pojištění a 1,2 % na příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Podíl průměrné mzdy, ze kterého se minimum pro OSVČ počítá, se postupně zvyšoval konsolidačním balíčkem: z 25 % do roku 2023 přes 30 % v roce 2024 a 35 % v roce 2025 až na cílových 40 % v roce 2026.

Návrh na zastavení tohoto náběhu, vedený jako sněmovní tisk 11, předložili Schillerová, Babiš, Okamura a další. Sněmovnou prošel ve 3. čtení 25. 3. 2026. Senát ho 6. 5. 2026 nejtěsnější většinou zamítl, Sněmovna však senátní veto přehlasovala a novela byla vyhlášena jako zákon č. 90/ 2026 Sb.

Od 1. 7. 2026 tento zákon vrací minimum zpět na 35 % průměrné mzdy. Minimální vyměřovací základ tak klesá z 19 587 Kč na 17 139 Kč a minimální záloha z 5 720 Kč na 5 005 Kč. Přepatek za leden až červen 2026 se OSVČ vrátí na žádost, nebo se započítá do pojistného za rok 2026.¹⁴⁶

Vedlejší činnost se týká OSVČ, která má zároveň zaměstnanec-ký poměr, je v důchodu, na rodičovské a podobně. Sociální pojištění nemusí platit vůbec, pokud její zisk nepřekročí takzvanou rozhodnou

částku. V roce 2026 jde přesně o 117 521 Kč ročně, tedy o 2,4násobek měsíční průměrné mzdy.

Po překročení této hranice vzniká povinná účast na důchodovém pojištění. Vedlejší činnost má ale vlastní nižší minimum než činnost hlavní: v roce 2026 činí minimální vyměřovací základ 5 387 Kč a minimální měsíční záloha 1 574 Kč.⁴

Proč OSVČ dostávají často nízký důchod

Mnoho OSVČ si platí jen minimum. V roce 2026 jde o 40 % průměrné mzdy, od 1. 7. 2026 ale znovu o 35 %. V dřívějších letech bylo minimum ještě nižší – do roku 2023 jen 25 % průměrné mzdy.

Krátkodobě to šetří peníze, protože nižší odvod znamená vyšší čistý měsíční příjem. V důchodu se to ale promítne do výpočtového základu, tedy do částky, ze které se důchod počítá.

Je třeba odlišit dvě situace. Dnes odcházející OSVČ, které většinu aktivní kariéry platily historické minimum ve výši 25 % průměrné mzdy, pobírají po 40 letech podnikání orientačně 9 800 až 11 000 Kč měsíčně. To je na úrovni minimálního starobního důchodu nebo jen lehce nad ním. Od 1. 1. 2026 činí tato absolutní podlaha 9 800 Kč, tedy dvojnásobek 10 % průměrné mzdy.⁵

U budoucích generací OSVČ bude minimum záležet na politickém vývoji. Konsolidační balíček ho zvyšoval ke 40 % průměrné mzdy, zákon č. 90/2026 Sb. ho ale od 1. 7. 2026 vrací na 35 %. I při placení tohoto minima po celou kariéru by modelový výpočet podle redukčních hranic roku 2026, tedy pravidel, která určují, jak se výdělků promítají do důchodu, skončil jen mírně nad minimálním důchodem.

První redukční hranice činí 21 546 Kč a započítává se z 99 %. Výsledný důchod by tak byl výrazně nižší než částka odpovídající reálným výdělkům.¹⁵

Na systémový rozměr tohoto problému dlouhodobě upozorňují ekonomové a sociologové. Patří mezi ně výzkumná organizace PAQ Research, sociolog Daniel Prokop a ekonomický institut IDEA při CERGE-EI. Statisíce OSVČ s minimálními důchody mohou v budoucnu zvýšit tlak na státní rozpočet prostřednictvím sociálních dávek a vyvolat napětí mezi příjmovými skupinami.³

Upozornění

Kdo jako OSVČ dlouhodobě platí jen minimum, měl by počítat s tím, že jeho důchod nedosáhne ani poloviny příjmu z aktivního života. Takzvaný **náhradový poměr**, tedy poměr důchodu k předchozímu příjmu, bude velmi nízký. Rozdíl je možné zmírnit třemi cestami. První je placení vyššího vyměřovacího základu u běžného pojistného OSVČ podle zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení. Druhou možností je u nepojištěných období dobrovolná účast podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb. Třetí cestou je vlastní spoření v **DPS**, v doplňkovém penzijním spoření ve III. pilíři, nebo v **DIP**, v dlouhodobém investičním produktu, který je samostatným daňově podporovaným nástrojem. Detaily jsou v kap. 12.

Vyšší pojistné a dobrovolné důchodové pojištění podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb.

OSVČ, která není v paušálním režimu, si může v rámci běžného pojistného platit vyšší vyměřovací základ, než je zákonné minimum. Vyměřovací základ se řídí zákonem č. 589/1992 Sb. o pojistném. Vyšší odvody mohou zvýšit budoucí důchod, protože každá koruna odvedená navíc se promítne do výpočtového základu a následně do procentní výměry důchodu, tedy do jeho zásluhové části.

OSVČ v paušálním režimu tuto možnost nemá. Její vyměřovací základ je pevně daný zvoleným pásmem. Pro období, kdy člověk neplatí pojištění vůbec – například při studiu po roce 2010, dlouhodobém pobytu v zahraničí nebo výkonu povolání bez účasti na pojištění – existuje samostatný institut dobrovolného důchodového pojištění podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb.

Dobrovolné důchodové pojištění lze platit hlavně do budoucna. Zpětně je to možné jen v zákonem vymezených případech a limitech. Minimální měsíční pojistné dobrovolně účastné osoby činí v roce 2026 3 428 Kč. Přihláška se podává u okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) příslušné podle místa bydliště.

Tip

Každá OSVČ by si měla průběžně, alespoň jednou za 3 až 5 let, kontrolovat evidované doby a vyměřovací základy. Od 1. 1. 2026 Česká správa sociálního zabezpečení přešla na elektronický kanál. Slouží k tomu zejména **Informativní výpis konta**, zobrazující přehled dob důchodového pojištění, v ePortálu ČSSZ. Tento elektronický přehled navazuje na dřívější listinný Informativní osobní list důchodového pojištění (IOLDP). Další pomůckou je **IDA**, Informativní důchodová aplikace, která z evidovaných dat spočítá orientační výši budoucího důchodu. Jde o nejjednodušší způsob, jak zjistit, zda si OSVČ platí dost, nebo zda směřuje k minimálnímu důchodu. Viz kap. 12.

Zdroje

- 1 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. (2026). *Sociální pojištění v roce 2026*. [k 2026-05-12]
<https://mpsv.gov.cz/socialni-pojisteni>
- 2 PARLAMENT ČR. (1995). *Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění – § 6 (dobrovolné důchodové pojištění), ve znění pozdějších předpisů*. [k 2026-05-12]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>
- 3 VILÍM, P., PROKOP, D., PERTOLD, F., HROMÁDKOVÁ, E., ŠOLTÉS, M. – PAQ RESEARCH & IDEA PŘI CERGE-EI. (2025). *Pausály i čtyřikrát vyšší než skutečné náklady. Reforma danění OSVČ by omezila švarcsystém a ulevila nízkopříjmovým*. [k 2026-05-12]
<https://www.paqresearch.cz/post/pausaly-i-ctyrikrat-vyssi-nez-naklady-reforma-daneni-osvc/>
- 4 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. (2026). *Důchodové pojištění OSVČ*. [k 2026-05-12]
<https://www.cssz.cz/duchodove-pojisteni-osvc>
- 5 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. (2026). *Důchodová reforma – parametry 2026 (minimální starobní důchod, redukční hranice)*. [k 2026-05-12]
<https://www.cssz.cz/duchodova-reforma>
- 6 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. (2026). *Informace pro OSVČ o změně pojistného na důchodové pojištění od 1. 7. 2026 (zákon č. 90/2026 Sb.)*. [k 2026-06-15]
<https://www.cssz.gov.cz/web/cz/-/informace-pro-osvc-o-zmene-pojistneho-na-duchodove-pojisteni-od-1-7-2026>